

Statsbudsjettet 2017: Kapitler fordelt til finanskomiteen

Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan er en samfunnspåvirker innenfor ruspolitikk, og et samarbeidsorgan for frivillige organisasjoner på rusfeltet. Actis har 30 medlemsorganisasjoner og jobber for å redusere skadene ved bruk av alkohol, narkotika og pengespill. Actis ønsker å gi innspill til kapittel 27 i Prop. 1 LS (Skatter, avgifter og toll 2017), utredning av taxfree.

Kapittel 27 Utredning av taxfree-ordningen

Actis synes utredningen av taxfree-ordningen beskriver mange viktige problemer knyttet til taxfree, og stiller seg derfor undrende til konklusjonen. Actis mener at utviklingstrekkene som skisseres i utredningen klart og tydelig tilsier at taxfree-ordningen undergraver norsk alkoholpolitikk, og bør - av flere hensyn - avvikles. Utredningen viser at taxfree-ordningen utfordrer Vinmonopolets legitimitet, bidrar til negativ effekt på folkehelsen, inntektstap for staten, tap av demokratisk styring over samferdselspolitikken samt miljø- og klimatap.

Actis er skuffet over at utredningen av taxfree-ordningen ikke går mer i dybden på hvordan ordningen kan avvikles. Spesielt stiller vi oss uforstående til hvordan utredningen ikke behandler et alternativ om å redusere taxfree-kvotene for alkohol.

Dårlig finansieringsmodell

Salg av avgiftsfritt alkohol er ikke en ønskelig eller bærekraftig finansieringsmodell for norske flyplasser. Norske flyplasser bør finansieres over statsbudsjettet, som annen samferdsel. Avinor hadde 2,5 mrd. kroner i salgs- og leieinntekter fra taxfree-virksomheten i 2015. Deler av disse inntektene vil falle bort dersom taxfree-salget av alkohol avvikles, men dette kan kompenseres. Actis minner om at taxfree-ordningen utgjør et inntektstap for staten (i størrelsesordenen rett under 1 mrd).

Taxfree utgjør også et tap av politisk kontroll, som det påpekes i utredningen: «Midlene blir ikke synliggjort på statsbudsjettets utgifts- og inntektsside, og man får heller ikke vurdert midlene opp mot andre prioriterte formål i en helhetlig budsjettbehandling».

En ordning som undergraver alkohol- og folkehelsepolitikken

Anslagene for hvor mye høyere alkoholforbruk taxfree-ordningen bidrar til er, som det understrekes i utredningen, usikre. FHI har kommet fram til et anslag på at effekten av fjerning av tax free-ordningen vil utgjøre en reduksjon av det totale alkoholkonsumet i størrelsesorden 2 til 4 pst. Tidligere anslag fra SIRUS har vært vesentlig høyere. I utredninga står det beskrevet hvor stor negativ konsekvens et høyere totalkonsum (som taxfree-ordningen bidrar til) har:

«En økning i alkoholkonsumet på én liter ren alkohol vil gi en forventet økning i antall dødsfall på 0,84 pst. per år. Videre vil det gi en forventet økning på 6,3 ulykkesdødsfall for menn per 100 000 i befolkningen og en økning på 8,9 pst. i antall domfellelser for voldsforbrytelser»

Taxfree-ordningen har store og direkte negative konsekvenser på folkehelsa. En avvikling av ordningen vil, som FHI skriver, føre til en reduksjon av totalkonsumet og dermed ha positive effekter på folkehelsa.

Konsekvenser for Vinmonopolet

I utredningen slås det fast at antall utenlandsreisende har økt kraftig, og at taxfreesalget har fulgt tilnærmet samme utvikling. Kvoteøkningen i 2014 bidro også til en umiddelbar økning i taxfree-salget av alkohol. Dette er alvorlig for Vinmonopolets legitimitet, da monopolordningen – som vi har på unntak fra EU – forutsetter at alkoholsalg gjennom andre kanaler skal være minst mulig.

Dagens ordning kan være problematisk etter EØS-retten dersom tax free-salget fortsetter å utgjøre en økende andel av den totale alkoholomsetningen i Norge, slik også advokatfirmaet Lund og Co fastslår i utredningen: «Dette kan på sikt undergrave både monopolordningen og svekke alkoholavgiftens effekt på konsumet».

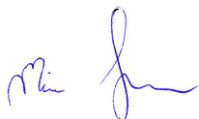
Vinmonopolet er et av våre viktigste alkoholpolitiske virkemidler, og må derfor styrkes – ikke svekkes. Derfor kan vi ikke risikere (og legge til rette for!) at denne utviklingen fortsetter.

Et scenario hvor Vinmonopolet overtar taxfree-salget av alkohol bør også vurderes og utredes, Det ville ifølge utredningen styrket Vinmonopolets posisjon med hensyn til Norges forpliktelser etter EØS-regelverket - hvis man sammenlikner med dagens situasjon.

Actis mener:

Actis mener at Stortinget fram mot kontraktutgåelsen mellom Avinor og TRN i 2022 bør kreve en reell konsensutredning og igangsette prosessen med avvikling av taxfree-ordningen.

Actis mener at Stortinget bør vedta å reversere kvoteøkningen fra 2014 i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017.

Mina Gerhardsen
Generalsekretær, Actis